

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli d. 11 Febr. 1868, kl. 2 e. m.

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 3) Utlåtande N:o 1, i anledning af väckt motion om ändring af nu gällande föreskrifter rörande tiden för allmänna vägars lagning och grusning.

Uti en till Utskottet öfverlemnad motion, N:o 8, har Herr *Storckenfeldt, Carl Johan*, föreslagit att stadgas måtte som följer: "allmänna vägars lagning och grusning skall hädanefter ske under hösten efter den 1 Oktober; väg, som vid der- efter skeende höstsyn ej befinnes godkänd, får grusas derpå följande vår före den 1 Maj; är den då icke heller nöjaktig, låte vederbörande genast, på den underhålls- skyldiges bekostnad, för lega arbetet verkställa. Tillfälliga brister afhjelpas dess- utom genast när helst de uppkomma."

Innan Utskottet öfvergår till förslaget granskning anser Utskottet sig böra redogöra för nu gällande stadganden i ämnet.

Sedan genom Kongl. Brevet den 13 September 1790 tiden för allmänna vägars iståndsättande medelst sand- och gruskörning varit utsatt från början af Ok- tober till den 24 i samma månad, men Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 1 April 1818, med förmälan att denna tid för de flesta orter i riket icke vore den rät- taste eller bekvämligaste, enär, utom andra anmärkta olägenheter, väghållningsbesväret denna tid, då dagarne voro korta, vore särdeles betungande genom den vid hösten oftast inträffande regniga väderlek, som gjorde vägarne djupa och tunga, i under- dånighet anhållit att allmänna väglagningar och grusningar i stället finge ske ifrån vårens början till den 1 Juli och vägsynerna hållas inom den 14 i samma månad; men att det likväl borde lemnas Konungens Befallningshafvande i länen öppet, att, i händelse väglagningens allmänna verkställande i något län, genom ortens skilj- aktiga beskaffenhet, skulle finnas vara lämpligt och nyttigt någon annan tid på året, få derom, sedan väglottsegarne blifvit hörda, efter omständigheterna förordna; så har Kongl. Maj:t, med bifall till hvad Rikets Ständer sålunda hemställt och i

fullkomlig öfverensstämmelse med Ständernas förslag, utfärdat Kongl. Brevet den 30 Juni 1818, som, kungjordt genom Kongl. Kammar-kollegii kungörelse den 4 Augusti samma år, för närvarande gäller till efterrättelse.

Hvad nu angår motionärens förslag, att vägarne grusning hädanefter skulle ske om hösten efter den 1 Oktober och att väg, som vid derefter skeende höstsyn ej befinnes godkänd, skulle få grusas derpå följande vår före den 1 Maj, finner väl Utskottet, att genom dessa stadganden en rymligare tid skulle beredas de väghållningsskyldige, enär de egde rätt att, efter egen beqvämighet, välja antingen hösten eller våren till vägarne iståndsättande; äfvensom Utskottet förmenar att deraf skulle blifva en följd att vägarne i allmänhet komme att grusköras på våren, enär erfarenheten visar att dessa arbeten vanligen uppskjutas till den yttersta tiden; men då i första rummet torde böra afses vägarne underhållande i godt skick och först i det andra de väghållningsskyldiges beqvämighet, samt det föreslagna stadgandet, — hvarigenom de väghållare, hvilkas vägar vid höstsynen befunnos bristfälliga, skulle ega rätt att uppskjuta deras iståndsättande till påföljande vår, — möjligen skulle hafva till följd, att vägar, om än så bristfälliga och nära ofarbara under vintermånaderna, då på många orter i riket vägarne vid blidare väderlek äro tunga och djupa, icke skulle få genom kronobotjeningens försorg på den försumliges bekostnad försättas i farbart skick, enär de väghållningsskyldige egde rätt till anstånd dermed till påföljande vår; så finner Utskottet sig af sådan anledning förhindradt att understödja förslaget i sin helhet.

Deremot delar Utskottet motionärens åsigt att vägarne grusning bör verkställas antingen på hösten eller på våren i källossningen, enär vägfyllet då stadnar i vägen samt gör den fast och hård, samt att tillåtelsen att grusköra vägarne på våren efter den 1 Maj ända till Juli månads början verkat skadligt såväl derigenom att gruset under sommaren körts sönder till stoft, hvilket blåst bort i damm, som ock derigenom att vägarne blifvit tunga och sanddjupa äfven den tid af året, då de eljest skulle varit goda. I fråga åter om rätta tiden för vägarne iståndsättande, anser Utskottet, som är af den mening att någon viss tid såväl hädanefter, som hittills, bör därför bestämmas och att den tid dertill bör väljas, som på de flesta orter i riket är lämpligast, sig böra lemna företräde åt hösten, enär erfarenheten visat att orternas innevånare, der öfverenskommelse om väglagning på annan tid än under sommaren kommit till stånd, i allmänhet valt denna tid, hvilket således visar att den för riket i allmänhet är den lämpligaste; men då inom vårt land, till följd af dess stora utsträckning, på olika orter råda högst olika klimatiska förhållanden, enär hösten inbryter på högst olika tider i Skåne, i mellersta Sverige och i Norrland, har Utskottet ansett angeläget att den frihet, som nu eger rum för de olika orternas innevånare att för väglagningar välja den tid, som för orten finnes lämpligast, äfven hädanefter bör bibehållas; dock att, enär länen numera representeras genom landstingen, frågorna härom böra afgöras icke inför Häradsrätterna såsom hittills utan af landstingen, men på det att valfriheten af tiden för vägarne grusning icke må utsträckas ända derhän, att väglagningen blir utsatt till tider, då densamma menligt inverkar på vägarne hållande i godt skick, har Utskottet ansett af nöden att ett stadgande mot en sådan tids bestämelse bör i författningen inrymmas; hvarjemte Utskottet, på det att alla till detta ämne hörande föreskrifter må återfinnas i en författning, ansett sig böra i sitt förslag sammanföra alla i 1818 års Kongl. Bref derom förekommande stadganden; och får Utskottet alltså föreslå:

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t, med upphäfvande af Kongl. Brefvet den 30 Juni 1818, kungjordt genom Kongl. Kammar-kollegii kungörelse den 4 Augusti samma år, täcktes förordna som följer:

Allmänna vägarne lagning och grusning skall verkställas efter den 1 Oktober samt vägsynerna öfver fullbordandet af väglagningen vara verkställda inom den 1 November. Skulle dock genom klimatiska eller andra särskilda förhållanden denna tid för någon del af riket befinnas mindre lämplig, då ege Konungens Befallningshofvande, efter länets landstings hörande, om annan för orten lämplig tid för vägarne allmänna iståndsättande förordna, med iakttagande likväl att sådan allmän väglagning icke må tillåtas på de tider, sommar eller vinter, då under vanliga förhållanden är att påräkna hårda vagnsvägar eller slädföre.

Tillfälliga brister skola dock närhelst de uppkomma genast botas.

Uti de om allmänna vägsyner utgående kungörelser skall bestämmas ej mindre dagen och timman, då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besigtigas; och skall kungörelsen öfrer de vid synen befunna bristerna övilkorligen uppläsas å andra Söndagen, som i ordningen infaller efter syneför-rättningens slut samt deruti äfven utsättas att de, hvilka vägar befunnits ogilda, skola inom viss förelagd tid hafva dem lagade, vid äfventyr att i annat fall med den försunlige kommer att förfaras enligt 25 Kap. 11 § Byggnings-balken.

Stockholm den 11 Februari 1868.

På Utskottets vägnar:

Axel K. Wachtmeister.

Reservation

af Herr *Hasselrot, Carl*, med hvilken Herr *Storckenfeldt, Carl Johan*, sig förenat:

“Emot Utskottets förslag att till vägarne iståndsättande bestämma hösttiden får jag mig reservera.

Denna tid är nemligen, efter hvad erfarenheten visat så väl före som efter 1818, dertill särdeles olämplig, enär jordbrukarens tid under Oktober månad är fullt upptagen med inhöstande af jordfrukter och höstplöjning, dagarne då äro korta samt väglaget tungt och djupt, hvarigenom väghållningsbesväret betydligt försvåras, och emodan de brister, som på vägarne befinnas vid vägsynerna, hvilka ej kunna hållas förr än i början af November, i de flesta fall ej kunna under hösten afhjelpas, enär snö och köld i mellersta Sverige vanligen inträffa i medlet af November.

Deremot anser jag våren före den 1 Maj tjenligast till väglagning, enär gruset då kan till vägen framköras under vintren, då dagarne äro långa och väglaget godt samt sjöar och kärr, öfver hvilka vägfyallet ofta måste hemtas, då bära, jordbrukaren då har bästa tid till detta arbete, gruset kan på ganska kort tid å vägen utspidas i källossningen, hvilken inträffar innan vårarbetet börjar samt emedan vägen vinner den största fasthet och hårdhet om grusningen sker i källossningen.

Emellertid och då häraf framgår att åsigtarna om rätta tiden för väglagningen inom särskilda orter äro mycket olika, hvilket är en naturlig följd af de olikheter, som af klimatiska förhållanden ega rum inom skiljda delar af riket, och hvilkas olikhet är så stor att Norrland har vinter, då Skåne har vår, utom det att stor skiljaktighet emellan närbelägna orter jemväl eger rum till följd af ett högre läge öfver hafvet, synes mig den enklaste och klokaste utvägen vara den, att, utan att för väglagningen bestämma någon viss tid för hela riket, enär en sådan tid, tjenlig för alla orter, icke kan bestämmas, öfverlemnna till de särskilda orterna att på lands-tingen sjelfva öfverenskomma om den tid, som för hvarje ort finnes lämpligast.

På sådan grund får jag vördsamt föreslå:

*att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t med upphäfvande af Kongl. Brevet den 30 Juni 1818, kungjordt genom Kongl. Kammar-kollegii kungörelse den 4 Augusti samma år, täcktes uppdraga åt Sina Befallningshafvande, att, hvar inom sitt län, efter landstingets hörande, för allmänna vägarnes lagning och grusning samt vägsyners hållande, för en tid af fem år i sender, bestämma den tid, som för länet eller särskilda orter derinom finnes lämpligast, med föreskrift derjemte, att tillfälliga brister, när helst de uppkomma, skola genast afhjelpas, men att allmän väglagning ingenstädes får verkställas å de tider, under sommar eller vinter, då vägarne deraf göras tunga; äfvensom att Kongl. Maj:t täcktes förordna, att uti de om vägsynerna utgående kungörelser skall bestämmas ej mindre dagen och timman, då de på hvarje ställe taga sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besigtigas, samt att de väghållningsskyldige om vid synen befunna brister underrättas genom kungörelser, som ovilkorligen böra uppläsas å andra Söndagen efter syneförrättningens slut, med antydan derjemte att de, hvilkas vägar befunnits ogilda, skola inom viss förelagd tid hafva dem lagade, vid äfventyr, om sådant underlåtes, att med den försumlige kommer att för-
faras efter 25 Kap. 11 § Byggnings-balken.“*